

Un passat clàssic apassionant

GETTY

JOAQUIM ARMENGOL

Encara recordo el 23 d'abril del 1999, diada de Sant Jordi, quan va morir Maria Àngels Anglada a Figueres, on residia. No dec ser l'únic que la recorda perquè l'editorial L'Avenç acaba de recuperar la novel·la *Sandàlies d'escuma* (1985), narració que li va valer el premi Lletra d'Or i el Premi Nacional de la crítica.

Sandàlies d'escuma no és la seva novel·la més coneguda, fins i tot diria que no és tan bona com *Artemísia* (1989), que també ha quedat sepulrada, com d'altres, per l'èxit fabulós d'*El violí d'Auschwitz* (1994), on l'escriptora narra la història d'un lutier jueu de Cracòvia al camp de concentració; però conté l'indefectible traç del esperit líric i l'enorme saber que posseïa Anglada sobre el món clàssic. Tampoc voldria oblidar els

excel·lents assajos, la literatura per a infants i joves i la seva aportació poètica, magnífic enfilall que preval en tota la seva escriptura.

Les dones són protagonistes d'algunes obres cabdals de la narrativa d'Anglada, personatges forts i captivadors per l'emotivitat que desprenen i el cor ardit que hi batega. Ara bé, ¿potser captiven justament per aquesta afinada sensibilitat i pel seu component intel·lectual? Per exemple, la protagonista d'*Artemísia* és una pintora de la Roma imperial, i a *Sandàlies d'escuma* és una poeta, Glauca de Quios. Però no ens enganyem: primerament i, per damunt de tot, són dones. Potser, avui, el feminisme natural i subtil que polsava l'escriptora enutjaria més d'una persona. En tot cas, la narració recrea la primera època hel·lenística, després de la mort d'Alexandre, al segle III aC, a través de la figura de Glauca, una dona dedicada a la famí-

lia, a l'amor i a la poesia. El vol imaginatiu d'Anglada construeix aquesta vida sorprenent, pensant en aquells temps, amb passions i viatges, per bolcar una mirada dolça damunt les coses, en especial vers la família, les relacions humanes i l'amor de parella, però sàvia pel que fa al creixement emocional, quan un va topant amb els avatars de la vida. Anglada, però, no oblidava la brutalitat arbitrària que exerceixen els poderosos. *Sandàlies d'escuma* permet a l'escriptora recrear ritus i tradicions de l'apassionant passat clàssic, una mica com el va cantar Homer, que tant li agradava, i mostrar l'idil·li personal amb aquella cultura fonamental mediterrània, amb les seves ciutats mítiques, Alexandria, Ambràcia, Quios, Cos, Atenes...

Sovint els llibres d'Anglada, com *Sandàlies d'escuma*, mostren que l'escriptora concebia la literatura com una forma d'artesanía, usant una llengua treballada i rica que brilla discretament, amb naturalitat, oberta a la metàfora bella, però sense excessos verbals. El resultat és una mena d'orfebreria lírica, a la qual li agrada fixar-se en les descripcions del que és més quotidià, en especial el que fa referència a la natura: els noms de les flors i les plantes, les sensacions que ens produeixen i les olors. És una llengua acurada que atura els sentits en les coses més senzilles, sovint les més profundes. Maria Àngels Anglada representa encara aquella baula que lliga amb la tradició clàssica i ens connecta directament amb el Noucentisme. Quants escriptors tenim avui amb aquesta il·lació essencial? Narcís Comadira, per exemple. N'hi ha d'altres?

M'inclino a creure, com fa la mateixa Glauca, que una mena d'alè diví, la rel de la nostra vida i de la nostra literatura, no s'extingeix del tot quan passem al regne de les ombres. La prova és aquesta reedició de *Sandàlies d'escuma* de Maria Àngels Anglada, una escriptora sempre estimada i llegida. ♦♦

SANDÀLIES D'ESCUMA
MARIA ÀNGELS ANGLADA
ANGLADA
L'AVENÇ
144 PÀG. / 15 €

L'ESCUMA DE LES LLETRES

LLUÍS A. BAULENAS

El ganivet de Highsmith

Ens hem donat el gust de rellegir la novel·la *The Blunderers* (1956) de Patricia Highsmith, que en català seria *els ineptes* o *els maldestres* però en castellà ha estat traduïda castissament com a *El cuchillo* per Manuel G. Palacio (Compactos Anagrama Negra, 2017). Més que res, per comprovar que les novel·les de Patricia Highsmith, tant les més conegudes, de la sèrie Ripley, com les altres, podran agradar-te més o menys però no et cauen mai de les mans per antigues. Aquesta novel·la és un exemple clar de les temptatives de Highsmith, als anys 50, de lligar una sèrie de conceptes avui totalment assumits per la novel·la negra. En particular, que el crim perfecte no existeix perquè tampoc existeixen persones perfectes. Com a *Estranyos en un tren* (1950), hi trobem el contacte morbós de dos desconeguts a l'entorn de l'assassinat. *El cuchillo* no és tan subtil perquè els personatges, en moments donats, tendeixen a l'esquematisme: les dones insuportables, els marits criminals malgrat ells, el policia amb pocs escrúpols... Els fans de Highsmith que l'han llegida no en quedaran decebutos, tanmateix.

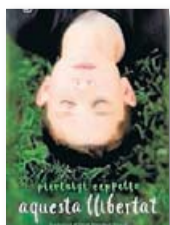
ANAR A HÒSTIES

Hi ha un detall, aliè a l'escriptora, molt curiós i que mai trobaríem en una novel·la negra de les mil que s'escriuen actualment: el maltractament legal sistemàtic a l'interrogat. Sí, evidentment, podem fer situacions actuals en què policies sense escrúpols torturin i matin. Però seria en un context de clandestinitat i no pas en una comissaria normal i corrent, a la llum del dia i amb la gent passant tranquil·lament pel costat. A *El cuchillo*, el policia acaba trencant la resistència d'un dels acusats a base de mastegots en el context d'un interrogatori normal. Acostumats avui en dia a totes aquestes policies nòrdiques tan respectuoses amb la llei, ens sobta, de la mateixa manera que ens sorprèn que a les novel·les dels anys 50 i 60 tothom fumi sense parar. Són quantitats industrials de fum que s'enfilen cap al cel des d'aquestes novel·les. En les d'avui no és que no es fumi, però ja no es considera necessari, ni interessant, esmentar-ho. Igual que no s'esmenta mai quan l'heroi o l'heroïna se'n va a fer caca. Vet aquí la novel·la com a mirall d'usos i costums. De debò, una mica de Highsmith de tant en tant és beneficiós. ♦♦

L'APARADOR

ARA

NOVEL·LA

Aquesta llibertat
PIERLUIGI CAPPELLO
Catedral

El poeta italià Pierluigi Cappello teixeix una història autobiogràfica en què relata, amb una prosa bella i commovedora, les experiències que l'han marcat. Distingit amb el premi Bruno Cavallini, el llibre explica com Capello va descobrir la poesia i va convertir-la en la seva professió.

HISTÒRIA

Futbolítica
RAMON USALL
Ara Llibres

Farcit d'anècdotes i dades curioses, el llibre de Ramon Usall explica com els clubs de futbol també han actuat com a actors polítics responsables d'escriure la història. Ho fa repassant les fites més rellevants de la història més recent, com la Guerra Freda i el nazisme, i revelant els vincles amb el futbol.

INFANTIL

Ramones
SOLEDAD ROMERO
I JOE PADILLA
Reservoir Books

La música dels Ramones s'apropa als lectors més petits amb un àlbum il·lustrat que en repassa tota la trajectòria. A través de textos clars i dibuixos de grans dimensions, el volum relata com quatre joves de Queens es van convertir en llegendes de la música i van inaugurar l'era del punk-rock.